

UČITELJSKI TOVARIŠ.

Glasilo

„Slovenskega učiteljskega društva v Ljubljani“.

Izdavatelj in urednik:

Andrej Žumer,

nadučitelj in c. kr. okrajni šolski nadzornik.

Št. 16.

Ljubljana, 16. vel. srpana 1892.

XXXII. leto.

Vsebina. E. Gangl: Prolog ob priliki abiturijentske veselice slovenskih in hrvatskih pripravnikov v Ljubljani, dne 4. vel. srpana 1892. — J. Marn: Knjiga Slovenska. — Književnost. — Naši dopisi: Iz Rajhenburga. — Iz Gradaca. — Iz novomeškega okraja. — Iz Kranja. — Z Grma. — Iz Ljubljane. — Društveni vestnik. — Vestnik. — Uradni razpisi učiteljskih služeb. — Listnica uredništva.

Prolog

ob priliki abiturijentske veselice slovenskih in hrvatskih pripravnikov v Ljubljani, dne 4. vel. srpana 1892.

Žrtvuj srcé najblažje, čas in glavo,
Vspodbujaj, úči, vnemlji, teši brate!

J. Cimperman.

Pozdravljena srénó, gospóda vrla,
Pozdravljena stotisočkrat med nami!
Noč zaželèna krila je razstrla,
Ki združila nas prvič v svètlem hrani
In pot težavno, novo nam odprla,
Da zremo nánjo s sréniní željámi.
Ob pragu srca nam polnó spomíni,
Ki so zajeti v dôma zgodovíni.

Pomlád cvetoča kraljevala zèmlji,
V raj je prestvarila solzá dolíno,
Da nje krasota vsakega razvémelji,
Ki v dom raván odbral si in planíno;
V ljubezni, koja srca vseh objémelji,
V ljubezni zvesti žil za domovíno
On, ki bolést zrl svojega je roda
Pod trdo ròko tujega gospoda!...

Ta tožni rod bil rod je majke Slave,
Ta krasni svet — nam domovina draga!
Solzé pojile njene so dobrave —
Saj plakala nebrojna srca blaga...
Moč rok pomore dômu, vedre glave,
S solzámi se ne privojskuje zmaga —
Na delo so možjé stopili vrli
In z delom tuje so nasilstvo strli.

Kdo bil je prvi, ki je zèmlji sveti
Med národom ljubezen jel krepiti?
Kdo je obupan rod učil živetí?
Kdo za pravico ga učil borítí?
Kdo kazál pot, po kojí mu je speti,
Da slednjíč more do kreposti prítí?
Kdo dôma bila pômoč, kdo borítelj?
Rešnik mu, oče in vodník? — Učítelj! —

Zamrla dôba straha in trepeta,
Slovénu novo žitje se začelo:
Rod gleda na vladarja in očeta
V zvestosti, ki učiteljevo delo;
Ljubezen daje moč mu v delu sveta,
V kateri srce do Bogá vzkipeo.
Ljubezen žila v vek bo ta vzneséna,
Ker v mlada srca kal je nje vsajéna.

Blagóst ti, národ, ki dobrote ceníš
Mož, ki so ohranili ti življenje!
To pazi, da se v delu ne poleniš,
V katerem ti jedino je vstajenje —
Doklèr krepostnih mislij ne premeniš,
Do vzorov ti ne mine hrepenenje,
In dôkler pôlja tvoja móci Sava,
Učitelj živi in njegova slava!

Napočil slávnosten je dan, ki združil
Hčérâ zbor z dômu zvestimi sinovi.
Nam src doslèj nikdó še ni okužil,
Krepé s sovraštvom tuji jih rodovi!
Prisegel vsak je, da bo dômu služil,
Doklèr ga žitja zibljejo valovi.
Če v drugem ne, srcé v ljubezni vsako
Nas vseh od danes bodi si jednako.

In to ljubezen, ki kot solnce vroča
Razvneumlje kri nam, srce, čelo, lice:
Rodila domovina je cvetoča,
Ko v čar odele vesne jo cvetice,
In déd, čegâr beseda je tresoča
V molitev vnuku sklepala ročice,
Ob uri smrti vélel mu jedino,
Bogá ljubiti, carja, domovino!

Ljubezen trojna, združena v jednoto,
Jedini zmoter nam je delovanja:
Odvedel tega bo korák v samoto,
Pomore dômu tam do blagostanja:
Užíval drugi mesta bo lepoto,
Učiti — misel tod mu bo vsakdanja.
Kdo vpraša, kje mu boljše je plačilo —
Ob sreči dôma plačan je obilo.

In danes, glej, ob nas se mnogo zbralo
Krepostnih mož, ženâ, deklét, da z vami
Vso srečo mi delimo in zahvalo,
Ki navdušuje vsakega med nami.
Srce hvaležno bode to ostalo,
Doklèr blesti nam solnce nad gorami:
Ko nas ne bo, potomci bodo naši
Ljubezen vračali ljubezni vaši.

Vojščák junaško stopa v boj krvavi,
Ko čuje glas: Ti domovino brani!
Krepilo danes vaši nam pozdravi,
Ko stopamo na dušni boj pozvani.
Krvav ni boj, a vènder vodi k slavi,
Ki domovini v čast in moč ostani,
Doklèr učitelj žije domovine,
Nje rast in blagostanje ne premine.

Zazvèni spev! — Od gôre in do gôre
Ti pluj razvnet ob notranjem viharji!
Napolni domovini vse prostôre,
Bogú na čast in diki med cesarji!
Iskri se rôsa v svitu zlate zôre,
Gori srcé na dôma nam altarji.
In vam, ki združila ljubezen prava,
Zaslužena in večna bodi slava! —

E. GANGL.

Knjiga Slovenska

v

XIX. veku.

*

Že l. 1868 se je sprožila blaga misel in spoznala živa potreba, da naj bi se po zgledu družih dežel in mest vstanovilo tudi v Ljubljani društvo, s katerim bi se bu-

dila in krepčala katoliška zavest in ljubezen zoper mnoge nevarnosti in napade nove dobe. Poprijel se je tega dela grof Wurmbrand, kateremu je v začasnem